

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÀNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esztörtökön és szombaton délel. Ára évnegyedre 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. A „nyilvántartás” cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtáza, STEIN J. könyvkereskedése.

A negyedik nemzetiség.

II.

(D) Ezen fogalom feltételezi azt, hogy tehát lenni kellett ezen tartományban, hol e fogalom fölmerült, s hol most egy negyedik nemzetiség állást követel, tehát lenni kellett itt három nemzetiségnek, mely a többitől kiváló politikai joggal bírt; az az lenni kellett három kiváltságolt nemzetiségnek.

Habár egyes törvényeink mutatnak ilyen-mire, azt mi csak is iránybeli fogalomzavarnak tulajdonítjuk, s habár közpéldabeszéddé vált, hogy Erdély hét főbűne a három nemzetiség és négy vallás: tagadnunk kell, hogy a három nemzetiség kiváltsága jogilag a tiszta nemzetiségi fogalom szoros értelmében létezett volna; csak a fogalom nőtte ki magát a miatt, hogy Erdély három helyhatósági területén három nemzetiség érvényesült befolyása és miveltisége által annyira, hogy azon területre saját nemzetisége pecsétjét üté fel, habár e czélra a többi felett mi alapjoggal sem bírt. Ennélfogva, ha törvényeinkben olykor a három nemzetet említve látjuk, ott mindig a tulajdonosság jelképe van fölcserélve a tulajdonnal, mint a mely utóbbihoz politikai jogok voltak kötve.

Kizárólagos vagy is elvont nemzetiségi jog Erdélyben sehol sem létezett, csupán a székelyföldön és itt is csak keblileg és azért, mert e föld a nemzetnek, mint olyannak, ős régi szerződés alapján volt kizárólagos tulajdona. S jatkép ez sem nemzetiségi, hanem tartományi jog vala, minthogy a székelyföld a magyar királyságnak nem helyhatósági, hanem külön törvényhozással bíró tartományi területe volt, mely mint külön törvényhozásra jogosult rész, a köztörvényhozásban nem is vett részt s csak is közigazgatási és hadkötelezettségi szempontból állott az anyakirálysággal összeköttetésben; de külön tartományi állásának jogi hagyományai annyira átszállottak korunkra is, hogy a magyar királyok címei közt maig is ott áll a székely grófi cím, miután ezen terület belső souverain hatalma, a grófság tetteleg megszűnt, és a királyi hatalomba olvasztott be.

Azon nagy harc után, mely a német és magyar uralom miatt kiütközött s a magyar királyság ketté szakadását eredményezé, Erdély külön országgá alakulván, a székelyföld is e különország fogalmába beolvadt, s a törvényhozó gyűlésben részt vett, megtartva alapjogait, a min az országgyűlés soha sem is változtatott.

De e gyűlésekben már többé a székelyföld nem mint külön tartomány, s annyival kevésbbé, mint külön nemzet, hanem egyenest, mint az ország kiegészítő része osztozott. Minden szék, minden illetékes város éppen csak úgy küldé oda követét, mint a vármegyék és a királyföld székhatalmái. E szerint tehát itt országos és nem nemzetiségi jogot gyakorolt. A mi jogmaradvánnyal bírtak ezen területek nemzetiségei, az csak a volt, hogy az országgyűlések ideje alatt előkészítő nemzeti gyűléseket tartottak.

Ha elvont nemzetiségi jog létezett volna a törvényhozásra a székely, szász, magyar és román külön nemzeti gyűlések választották volna meghatározott számú követeket, de nem létezett e jog s nem is létezhetett az együttalakás miatt, és éppen azért a vármegyék s székek, mint olyanok választanak minden nemzetiségi különbség nélkül, s ezen választásban a román és magyar nemesség éppen úgy, mint a román és szász polgárság nemzetkülönbség nélkül vett részt. A curiatum votum, mely a leopoldi oklevél keletkezéig létezett, nem a nemzetiségek, hanem a helyhatósági területek joga volt a végett, hogy ős alapjogai a lehető többség ellen örökre biztosítva legyenek.

A román írók az utóbbi években sok régi okmányt mutattak fel a királyok korából, melyekben „oláh urak”-ról van szó, s látszik, hogy ezen nemzetiség fiait éppen úgy szerepeltették, mint a többiek; ők e hazának éppen oly jogosult polgárai valának, mint bárki más, és soha a magyar királyság korszakában nem létezett semmi nemzetiségi megkülön-

böztetés; az oláh urak elváltak ismerve, s nem neveztek magyar vagy szász uraknak, ha román születésűek voltak.

A nemzeti fejedelmek korában már a nemzeti ségi jogi megkülönböztetés, a román nemzetiség nagy praediciumára mutatkozni kezdett; a mit a Verböcziben és corpus jurisban sehol sem láthatunk, láthatjuk már az Approbata et Compilata cikkeiben, hol gyakran van említés téve a három „natio”-ról. Sőt a leopoldi oklevél 5-dik pontjában már annyira mentek, miképp határozottan kimondák, miképp minden hivatalra csak magyar, székely és szász bázafiak fognak kineveztetni vallás tekintet nélkül, fenhagyatván, hogy a császár a rendek megegyezésével honfusiathasson.

Ezen cikk előzménye és záratéka eléggé kimutatja azon fogalomzavart, mely annak szerkesztésénél létezett. Ugy látszik ezen 5-dik pontból, mintha itt csak három nemzetiség létezett volna, s mindjárt e pont végén ott van a honfusiathas eszméje a mi éppen e nemzeti jog létezését hazudtolja meg, s a helyett a polgári vagy legalább is a területi jog létezésére mutat.

Ha nemzetiségi jog létezett volna, akkor az indigenatust nyertnek valamelyik nemzetiséghez kellett volna soroztatnia; ámde ily intézkedés nem létezett s törvény szerint az indigena azon terület jogát osztja, melybe megtelepedik. Ezen kívül ha csak magyar, szász és székely lett volna jogosult, akkor az oláh nemességnek nem lett volna szabad hivatalt viselni. Am pedig mindig viseltek és soha kifogást nem tettek nemzetiségök ellen.

Elismerjük különben, hogy ezen törvények, melyekre éppen a leopoldi oklevél után találunk, habár következtelenek, ellentmondók voltak, és fogalombeli zavarnak tulajdoníthatók, csakugyan mélyen sérthették a románokat, a mennyiben ők is mint az indigenáltak, oly területi jog köpenye alatt szerepelhettek, melyre valamelyik nemzetiség politikai színezete volt ruházva.

De azt tagadnunk kell, hogy az ily törvények következményeképp a nemzetiségi jog valódi értelménye szerint létezett volna; mert akkor az ily következményre valahol rá mutathatnánk, akkor a három nemzetet kívül esőket a megnevezéskor multhatlanul valamelyik nemzethez kellett volna besorozni.

Mi ha a legrégibb, s későbbi intézkedéseket elemezzük, területi jogot látunk mindenütt, s az erdélyi három területen csak a székelyterület volt egyszersmind tiszta nemzetiségi joggal összekötve, a mennyiben e föld e nemzet kizáró tulajdona vala. A királyföld már eredetileg közös föld volt a szászok, oláhok és bessenyők közt; a vármegyékben a legrégibb okmányok szerint magyar és oláh urak szerepelnek. A helyhatósági politikai nemzetiségek fogalma Erdély különszakadása után alakult, s az ausztriai ház alatt lőn még inkább formulázva.

Hogy érthetők legyenek a hazának a három nemzetről hozott intézkedései, meg kell különböztetni a politikai nemzetiség fogalmát a vér szerinti vagy született nemzetiségtől. Nálunk annyiban létezett a politikai nemzetiség fogalma, a mennyiben az ország három régi külön területe a separatio után egy országgá egyesülvén, intézkedéseiben e három terület névleg érvényesült nemzetisége fejezi ki mindig e három terület jogát; de a vérszerinti nemzetiség fogalma egészen más, és intézkedéseinkben annak nyomát nem látjuk. Észleljük tovább e kérdést jövő cikkünkben.

Az erd. országgyűlés ideigl. szervezete.

Biztos kútfőből halljuk, hogy az erdélyi udv. kancellária az erdélyi országgyűlés ideiglenes szervezetre vonatkozó javaslatát elkészítette, s az elveket 73 §-ban részletesen formulázta.

Ez úgy bennünket magyarokat is nagy mértékben érdekelvén, kivonatilag közöljük az egészet, a nélkül, hogy e közleményért kezességet vállalnánk; s egyuttal az ideiglenes szervezetet párhuzamba állítjuk az országgyűlés előbb divatozó rendszerével.

A javaslat azon szempontból indul ki, hogy az erdélyi országgyűlést rendező 1791. évi 11. cikk a közbefüti nemzeti kiváltságok eltörlése, s a törvény előtti egyenlőség be-

hozatala miatt nem vétethetik kiindulópontul, hanem szükséges új választótörvényt s új országgyűlési rendszert megállapítani, melyek azonban csak ideiglenes, s csupán a jövő országgyűlésre érvényes intézkedéseknek tekintendők.

Az új tervezet szerint Erdély törvényhatóságai, a magyar vármegyék, székely és szász székek és vidékek, továbbá a királyi és más szabadalmas városok 121 képviselőt küldenek az országgyűlésre; ezenkívül a nagyfejedelemség által 40-en neveztetnek ki azon férfiak közül, kik magukat birtok, értelmiség s a trón, állam, egyház, tudomány irányában szerzett érdemek által kitüntették, s kik e szerint a régi regalisták helyét pótolnák. A gubernium tagjai, a királyi tábla bírái, az erdélyi kath. püspök qua talis, stb. hivataluknál fogva nem foglalhatnak többé széklet az erdélyi országgyűlésen. E szerint az ideiglenes erdélyi országgyűlés 1 elnökkel s 2 alelnökkel együtt 161 tagból állana; holott az 1791. 11-dik cikk szerint ezelőtt a megyék, székek, vidékek és városok, a Magyarországhoz kapcsolt részekben kívül 88 követet választottak, s még ezeken kívül volt 1848-ban 210 regalista, s a gubernium és kir. tábla tagjai.

A 121 képviselő az egyes törvényhatóságokra következők osztatik fel: egyenként két képviselőt küldenek következő városok: Kolozsvár, Maros-Vásárhely, Károly-Fejérvár, Szamos-Ujvár, Erzsébetváros, Szeben, Brassó, Segesvár, Medgyes, Beszterce, Szászsebes, Szászváros és Szász-Régen; egy képviselőt küldenek: Abrudbánya, Vizakna, Vajda-Hunyad, Kézdi-Vásárhely, Hátszeg, Sepsi-Sz.-György, Udvarhely, Ilyefalva, Csik-Szereda, Bereczk, Oláhfalva, Szék, Kolos, Nagy-Enyed, Torda, Dézs, Fogaras, Gyergyó-Szent-Miklós, Resinar. A megyék közül hat-hat képviselőt küldenek Alsó-Fejér és Hunyad; ötöt Kolos; négyet Torda, Belső-Szolnok; három Küküllő v., Doboka v., Fogarasi-vidék, Udvarhelyszék, Háromszék, Csíkszék és Brassóvidék; két képviselőt F.-Fejér vm., Naszdóvidék, Marosszék, Aranyosszék, Szekesszék, Szegesszék, Medgyesszék, Beszterce-vidék, Szászsebeszék, Nagy Sinkszék, Kőhalomszék, Szerdahelyszék, Ujgyházzsék, Szászvárosszék, és végre Szelistye és Talmács fiók-székek a hozzátartozó hajdan katonai végvidékeket képező Orlat, Vesten, Rakovicza, Sinna községekkel.

Tehát a 121 képviselő közül a magyar földre esik 55 (1848 előtt 38), a székely földre 22 (1848 előtt 28), a szász földre 44 (1848 előtt 22). Népszámot tekintve, a 985,000 lelket számító magyar földön 17,900 lélekre esik 1 képviselő; a 441,000 lelket számláló székely földön 20,000 lélekre, s végre az 528,000 népességgel bíró szász földön már 12,000 lélek kélhet 1 képviselőt.

A képviselőnek küldött utasítást nem adhatnak. A megyék, székek és vidékek választóterületekre lesznek felosztva, s mindenki választójoggal bír, ki nagykor, saját kegyerenél, s legalább egyenes adóban 8 vagy több forintot fizet. A választás egyenes és nem közvetett. Képviselőnek választathatik mindenki, ki Erdélyben választójoggal bír és 30 éves; különben sem választó, sem képviselő nem lehet, ki valamely gonoszított, nyereszkedési vagy erkölcsi telenségi büntényért büntetve volt, vagy vizsgálat alatt van, vagy csődöt mondott.

Az országgyűlés elnöke és két alelnöke ő Felsége által neveztetnek ki azon hat kijelölt közül, kiket e végre az országgyűlés tagjai titkos szavazattal utján saját kebelikből felterjesztenek. Mig a választás és kinevezés megtörténendik, az elnökséget egy a gubernium által kiküldött tanácsos viendi. A jegyzőkönyvet a hajdani ítélmesterek helyett, az országgyűlés által választott jegyzők vezetendik. Az országgyűlés megnyitása, elnapolása vagy bezárása egy császári biztos feladata leendő.

Országgyűlési tanácskozási tárgyai lehetnek: a) kormányi előterjesztések, a császári biztos által átadva; b) egyes országgyűlési tagok indítványai, melyeket azonban előre be kell jelenteni az elnöknek, s ez határozand a fellett, hogy az indítvány tüzessé-e ki tanácskozára vagy nem, valamint a sorozatot is az szabandja meg; c) országgyűlési bizottmányok jelentései. A gubernium megbízottjai mind a bizottmányokban, mind az országgyűlésen jelen lehetnek, szólhatnak, de szavazatuk csak akkor van, ha egyszersmind országgyűlési képviselők.

Érvényes végzés hozatalára szükséges, hogy az összes tagok fele az ülésben jelen legyen, különben minden határozat abszolút többséggel hozatik. A tanácskozási és határozatok nyilvános közlése utját és módját maga az országgyűlés szabja meg.

Vége meg nem engedtetik, hogy az országgyűlés más birodalmi, tartományi vagy országgyűlésekkel magát közlekedésbe tegye, vagy azokhoz küldöttséggel járuljon, vagy nyilatkozatokat készítsen. Magánosok folyamodványai is csak úgy fogadtatnak el, ha azokat egy országgyűlési tag nyújtja be. Ha az országgyűlés küldöttséggel által kíván ő Felsége színe előtt megjelenni, ez előre bejelentendő.

A képviselők beszédeiket tetszés szerint magyar, román vagy német nyelven adhatják elő. (Sürgöny.)

A fenebbi rendszabály szerint tehát a székelyföldet, mely fekszik 202 □ mérföldön, és lélekszáma városaival együtt 450,000-re számíttatik, képviseli 13 székből és 11 városi összesen 24 követ. A királyföldet, melynek területe 184 □ mföld s népszáma városaival együtt 373,500, képviseli 16 városi, 25 székből összesen 41 követ. A vármegyéket, melyeknek területe 364 □ mföld, s lélekszáma

900,000 megy, képviseli 38 megyei, 19 városi összesen 57 követ. — Nemzetiségileg lehet számítani, ha a megyéknek a ottani városoknak felét a románokra, felét a magyarokra, valamint ha a királyföldi székek felét a románokra, felét a szászokra, a szász városokat pedig egészen a szászokra számítjuk, valamint a székelvöldi székeket a városokkal együtt a székelvölgyi székekre: magyar követ lenne 28, székelvölgyi 24, román 41, szász 29.

Kolozs megye.

Az ideiglenes megyei bizottság tegnap, márt. 23-án tartá első ülését. *) Az ülés főispáni helytartó Grois Gusztáv ur d. e. 10 órakor nyitotta meg egy felolvasott beszéddel, melyben a tekintetes bizottság elvére terjeszté az körülményit, miszerint adminisztrátor lett kinevezetése óta ez az első alkalom, hogy a megye érdekei nyilvános tanácskozás után elégtessenek ki a helyhatósági jog körében, minél fogva felszólítja a tagokat a tanácskozási és határozathozatalra; egyezsersmind nyílt számadás gyanánt előterjesztő, hogy a személy- és vagyonbátorság érdekében, valamint utcsinaltatás stb. körül már is észrevehető sikerrel igyekezett feladatának megfelelni. E merőben objektív szellemben szerkesztett megnyitó beszéd után adminisztrator ur azonnal a bizottsági tagok névsorát olvastatta fel. Erre aztán Biró Pál hazánkfa mint rendes tag azon kérdést tette, ha a tisztviselői szintén és pedig függetlenül gyakorolják-e a gyűlésben a szavazati jogot? mert például Tordamegyében a tisztviselők hivataluk elvességével lakoltak, inkább akarván bazafiak mint tisztviselők lenni a mostani körülmények közt. Azonban a verificatio egyszerűen keresztül ment érdemleges tárgyalás és vita nélkül. Ezután „régí alkotmányos szokás” szerint a kir. főkezmányszek leiratai olvastattak fel. Nyomasztó csend. Elnök többször felszólította a tagokat, hogy szóljanak hozzá a tárgyakhoz. Báró Bánffy Albert kérdést tesz végre, ha nyilatkozhatik-e szabadon? Egyezsersmind kijelenti, hogy óhajtsa nézeteit más tárgynál általában elmondani. Adminisztrator ur tudatja, hogy a tárgysorozat szerint mindenki elmondhatja véleményét, s befolyhat a többség akarata szerint hozandó végzések megállapítására. Báró József Lajos köszönetét fejezi ki a Felséges Király azon atyai jóakarataért, melynél fogva alkalmat nyújt a köztügyi kérdések jobb irányu eldöntésére befolylni, de sajnosan keli nyilvánítnia, hogy ez nem oly téren s nem oly tárgyak körül történik, a melyeknek jellemét s viszonyát, lényegét, formáját és rendjét szentesített törvényeink szabják ki. A felolvasott decretumok, melyek a catastrolygi, nyilvánítkönyvek, majorságpénztár, katonamentességi stb. kérdésekre vonatkoznak, a többség által oly nemteknek nyilváníttak, s a szerint enunciatáltak, hogy a bizottság azok érdemleges tárgyalásába becsatlakozni magát illetékesnek nem tartja. Most a B. Szolnokmegye felirata adott legfelsőbb választ olvastattott fel tanúságul s alkalmazkodásul. B. Bánffy Albert az alkalmat felkivánta használni alapelvei és nézetei nyilvánítkoztatására, melyeket fejtegetni kezd a magyar alkotmány és törvény szempontjából; nézete szerint felirat lenne intézendő ő Felségéhez, sérelmeink orvoslását kérendő, mely feliratban, hogy mik lennének befoglalandók, írásból akará olvasni. Főispáni helytartó azonban azon megjegyzéssel szakítá félbe, miszerint nem engedheti meg egy az

*) Olvasóink becsatlakoznak meg, hogy a mostani viszonyok közt tüztesebb leírással nem számolhatunk. Szerk.

utatisás értelmében előre be nem adott, formulázott indítvány felolvasását. Egyezsersmind felolvas egy előki rendeletet, mely véletlenül eltévedvén, csak most kerül elő, s mely szerint az ideig. bizottság közjogi kérdések vitatásába nem becsatlakozhatik. Ez csak előre benyújtott s elfogadható formában és tartalommal szerkesztendő felirat után történhetik. Szólok azt feleli, hogy csak nézeteit mondja el, s ezt nem kívánja formulázott indítványak tekintetű. Egyébiránt — mond gróf Beldi Ferencz — mindenkinek jogában áll véleményét akár elő szóval mondani el, akár írásból olvasni. Vélemény tehát nem indítvány! De az általános vélemény végre is feliratban állapodván meg főispáni helyt. ő mlga enunciatálja, s bizottságot nevezett ki a felirat szerkesztésére, mely tegnap délután oida meg feladatát, a gyűlés folytatása mára tüztevén ki. A felirat alapelveinek megállapítása iránti véleménynyilvánítkozások közben leghatásosabb volt b. József L. ő mlgt. beszéde, melyet sok szónoki erővel, s egész megbotottsággal mondott a magyar legitimitás szempontjából, s végszavait külön a magyarokhoz és külön a románokhoz intézvén, s intvén az egyetértésre, a melyet hamis érdekek emberei a hatalom eszközeivel igyekeztek az uralkodó Felség és Haza romlására 1848 óta szítani. Szeretők ez épp oly loyális, mint szép beszédet tüztesebben ismertetni; de ha nem lehet, nem lehet. Elég volna annyit mondanunk, hogy többen románok, magyarok könyeztek a megható beszédre. Az utolsó tétel e volt: „Lehet, hogy e szavaim tán nem mindenütt fognak teteszeni, de habár életem delén vagyok, még megérhetem talán, hogy valaha visszaemlékeznek méltánylólak azokra!” stb. Hoszsza József szép román nyelven összehasonlítá a románok befolyását az 1861-ki alkotmányos és mostani octroyált ideiglenes megyebizottság hatáskörében az előbbi kézzelfogható előnyére. Gyarmathi Miklós sérelem gyanánt kívánta bevetetni a felirathoz, hogy a bizottságok Erdélyben mind egy napra hivatnak össze, noha az általa fel is olvasott törvényeik egyenesen tiltja, mely eljárás következtében több bizottsági tag e gyűlésben meg se jelenetett. A tisztválasztás kérdése tüztevén ki napirendre, a bizottság egész többsége (illetőleg kisebbség nem is volt) ebbe feleslegesnek találta avatkozni, míg a feliratra nem jó meg e válasz, mely irányadó s tán a helyzetet merőben megváltoztató lehet. Batos községe folyamodása terjesztetett a bizottság nyilvánítkozatára, mely felsőbb helyen a városok sorába leendő felvételre eszközöltesse, de a gyűlés kimondta, miszerint sajnálja, hogy e méltányos kérést nem támogathatja, mintán hatáskörét ez alkalommal nem ismeri szabatosnak. — Általában az egész tanácskozás ildomosan és komolyan folyt, s főispáni helytartó ur a nem csekély számú hallgatóságot csupán egyszer volt kénytelen figyelemzetni, hogy zajos nyilvánítkozataival ne zavarja őt, különben nem vehetvén ki az illetékes nyilvánítkozatok többségét, kénytelen lenne a hallgatóság irányában utatisása szerint járni el. — A gyűlésben senki sem jelent meg kardosan, csupán a főispáni helytartó ur, kinek magyarkáján Ferencz József érdemkereszt ragyogott.

Küszentése, martius 1.

A székelvölgyi kivándorlásról. I.

T. szerk. ur! Több szem többet lát; több szó tovább hangzik. Valódi örömmel olvasom ön lapjából, hogy két év előtt, ugyancsak ön lapjában elhangzott szövegem vizsgálóra talált; most éppen illetékes helyről történvén a fenczimzett ügybeni felszólalás. A mlgs gróftól kezdve, néplük minden rétegen át, közös hévvel ragaszkodunk fajunk

sorsához. Mindnyájunknak van jogunk, és kell, hogy tegyünk ügye érdekében. Főlelevenítem tehát, és emlékeztetbe hozom a hazai közönségnek Oláhországból ön lapjával folytatott levelezésimet. Ott részletekben, a legutolsó árnyalatig vannak ábrázolva a mlgs gróf Kálnoki D. által rövidletben előadott tények. Eppen azért megengedi a mlgs gróf, hogy némely közléseit, mint szemmel látott és a homályosabb leplek alatt tapasztalt tanu megtoldítsam. Először is, földieink Oláhországra kivándorlása, kezdetűl fogva soha sem volt eléggé akadályozva; sőt, mint tényekkel bizonyítottam, kizsákmányoltattott az. Utóbbi időben sajnos, hogy éppen amaz évben eresztettek szabadabban a fékek, midőn legszükségesebb volt a nemzet tömegének együttmaradása. Ama kecsesgetű állapot, miszerint a székelvölgyi, több tagját szerencsés állapotához jutni látta, nem létezik többé; Rimniken, Foksányban, Galaczon, Brailában, a székelvölgyi csoportolások központjain tartózkodásom idején, szomorú képeit tüntettem fel a szerencse néplük iránti jóságának. Ma njabb kétizbeli tapasztalásommal sem találtam különben. Jó, hogy mindenféle beszállított kézműveik kelendőségnek örvendenek; de az egyének valóságos becseleszállt. Mint akkor hasonlítottam őket a cziromhoz; ma ugyanazon jelzést igazolva találok. A miből sok van, abban csak kálmi szokás; és itt nem kerül elő a sós-szilva sorsa: „Ez sem sós, amaz sem sós”, mert mindig van tide szállítvány s nagyon találólag mondá nekem, éppen Brailában, egy székelvölgyi leány: „Nagyon olcsóvá lettünk.”

Galaczon élte viruló korát ott élt ifjasszony, ki időközben magát megkészteterte, most csupán a család kenyereért szolgáltni kinközzött. A fiatalság tisztességes kenyérre állandólag nem szegődik. Vannak időszakok, midőn megszédhetik magukat. Ekkor elhagyják legjobb szolgálataikat, s dombóroznak a garad lejártáig. De aztán láthatni éhes, rongyos, szánalmat gerjesztő alakokat, midőn olcsón lekötöztetik magukat; de az állapot tarthatatlansága miatt köteleztetik megsegíteni; mi már első lépés erkölcsi romlásra, mit a testi nyomban követ.

Nevelésről, erkölcsi oktatásról köztük szó sincs. Kik abban fáradszának, erőtlenné, s erélytlé is megtörnek az ellentörévéseken, meg látható és láthatlan akadályokon. Aztán, ráadásul gyakran megtörténik, hogy nemzetünk tagjait nem csak halál által veszítjük el. Talán ez még üdvösebb volna, mint jobbra való fajtánk kizégérezetése. Ehez még folyvást állithatom, hogy öntehellen földieink, ótalom helyett csupán csak a fenyték szigorában részesíttetnek. Mi semmiképpen sem hat kedvezőleg jölletükre. Nem hat továbbá, a látszólag nagy jövedelem sem. Elmult már az aranyidő, az élelem olcsósága, a szerény erkölcs. Ezek helyét ma adóságsinálás, tivornya, fajtalankodás foglalta el, mik karöltve járnak a jellem-korcsosodással. Az itteni szerzeményből otthon gyarapodottak statisztikáját nem tudom. De az itt pusztulóban levők száma legio. Találtam ugyan még jámbor gyermekeket, kik első évben megtakarított pénzecskéjükből aranykákát küldtek haza szülők adófizetésére, rubács-

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Az alap gondolat nem rossz — szolt a királybíró — de meg kell jól fontolni a dolgot, nehogy uramöcsém hálába akarva mást keríteni, maga essék belé. Ha megelőzi a feladót, ott azt mondhatják, hogy az általunk végbevitett hivatalos eljárás csak esel volt azon esetre nézve, ha netalán ezen bankjegyek felfűdöztemének.

— Ezt nem mondhatják — szolt Gábor — hisz én mint bűnös, nem közöltem bűnmet hivatalos egyénekkel.

— Miért ne édes öcsém? Ha föllehetne önöl tenni ily beestelenséget — azt pedig Bécsben, a hol nem ismerik, könnyen fölvehetik — miért ne gondolkozhatnék így magában. Én megnézetem e bankjegyeket hivatalos egyénekkel, azzal elmegyek Bécsbe, ha sikerül tudnodom rajtok, hazatérve azt mondom a lová tett királybíróknak: a Dunán átmentem egy lélekvesztőn Budára, a csolnak felfordult, a börtönd a vízbe hullt és így itt vége az egész komédiának.

— Igaz! — szolt Gábor — ilyesmire nem gondolok. Akkor legjobb, vegye bátyám bírói zár alá a bankjegyeket, és egyetleeny példányt hagyjon ott a börtönd feneke és a hivatalos okmányban tegyen erről említést. Annyit sejtjek, hogyha Vársárhelyt lármát ütünk vele, minden fűstbe megy. A szijgyártó mindent tagadni fog, lehetnek társai, kik az ő elfogatása esetében is a főcorifeusokat azonnal értesítik, míg ha magát a fűt, a feladót lehetne nyakonszipni és ugyanakkor itt a szijgyártót és így a kigyóknak fejét és farkát egyszerre: akkor egy sötét bűn lenne leleplezve, egy oly társaság

fölfedezve, mely tökéletesen utánozza a bankjegyeket, s ki tudja hány százezer forgalomban járásával kockáztatja a polgárok vagyonát? mert a kár a népre súlyosodik, minthogy a bankkal nem lehet perelni a miatt: miért lophatják meg papírját, vagy ha ez nem történt: miért utánozhatják bankjegyeit? Miért végre is a bank csak annyi jegyet vesz be, a mennyit kiadott, bár mennyire talál a bankjegy az övével; és így nemcsak az állam, de a nép van lecsalva.

— Ez mind igaz, mind megfontolást érdemel — szolt a királybíró — le s föl sétálva Gábor szobájában, s nagy tajték pipájából szívott mind vastaguló fűstje árulá el, hogy gondolatait fűzi s megragadott bizonyos eszmét. Végre nagyot szívott és egy ölnyi hoszsza fűstöt kieresztve így folytató: Gondoltam egyet, és legjobb lesz ugy. Én személyes ismeretségben vagyok Brennerrel, a ministerium rendőrségi osztályának főnökével. Kapitány korában jó barátom volt s azután is egypárszor Bécsben találkoztam vele; tartá ezem barátságot. Ezen ügy őt igen érdekelheti, mert a bűn országokra terjedhet szét. Ezen csodás bankjegyek nemcsak a birodalomban, de a moldva-oláh és örök pénzüzéreknl is keringenek, a mint a lapokból láthatunk; a bűnösöket régóta nyomozzák s a bűnföraszt Csehországban, Prága közelében sejtik. Az ön ellen vetett háló, az ég újmutatása lehet. A bankjegyeket három részre osztom. Százötven darab van. Ötven lepecsétellük e börtöndbe, s jegyzőkönyvünk egy hiteles példányát átadjuk önknek. Ötven bírói zár alá veszek, és a főkirálybíróval hivatalosan közlöm a dolgot. Ötven felküldök egyenesen Brennerhez, a Tóbiás vallomásaival együtt és fölkerem őt, hogyha öcsémuram felmenetele előtt valami jelentés tétetnék hozzá e tárgyban, a feladót tartóztassa le. Ez legjobb lesz így! És a szerint ön sem jöhet legkisebb gyanu alá, minthogy Brennernek részletesen megírok mindent.

— Pártolom urambátyámat — szolt Gábor — csak uraim az a földolag a kérdésben, hogy mindnyáján a legmelyebb titokban tartassuk azt, míg bombánk elpattan.

A királybíró nemsokára eltávozott és Gábor az uti készülődésekkel foglalkozott, minthogy másnap reggel indulni szándékozik bécsi útjára.

Másnap reggel utnak is indult. Az elválás érzékeny jeleneteit nines miért leírnom. Mindenki tudja, mily fájó a bucsu az egymást hőnszerető család körében; mindenki tudja, hogy két-három héti utratváozás is csaknem örök elválásnak tetszik.

XVI.

Zováthfalváról M. Vársárhelynek indulva csak mellékutakon lehetett volna kikertülni Halomvölgyet, a készített ut ez utóbbi helységen vonul át. A mellékutak tavasz időn sokkal kényelmetlenebbek és a lovakat is sokkal inkább fárasztják, hogyssem az utazó számításba vehetné azon kis időt, a mennyit a kerülő, de jobb és biztosabb utoni eljárás követel.

Gábornak nem lehetett kikerülnie Halomvölgyet. Csakhamar a mint falujából kihalt, szívének oltáhatatlan szenvedelmé kezdé ösztönözni őt Izidora meglátogatására. Felmerült lelkében és eszében minden ellenvetés, elgondolá, hogy talán már a hölgy újját Vilmos mátkagyűrtije szorítja, tide arczai tán jegyesse csókjának új nyomaitól égnek meg; elgondolá, hogy Izidora igazságtalanul bánt vele, szigorú, sőt goromba volt hozzá intézett leveleiben; kimondá ebben, hogy nem örömet kíván vele találkozni, de eszébejutottak fiatallúnak az egykor ottan együtt töltött reményteljes szempillantások, „hadd lássam legalább azt a jeggyűrtit kezén, hadd lássam meg egyszer azt a piruló arczot, s hadd kérdezzem meg legalább tőle, hogy ama boldogabb szempillantásokban, midőn reményekkel csüngöttem szerelmén, midőn azt hittem, hogy ő

hajlammal viseltetik irántam, csalódás volt-e mindez, avagy lángolt valaha szívében legalább egy parányi szikrája a rokonszenvnek? Hátha talán többet is mond a hír a közte s Vilmos közt folyó viszonyról, hátha Zováthy Andrásné sejtése nem alaptalan és ők egymást nem szeretik? Hátha egy találkozás visszaadhatná az elvesztett reményeket?

— Utoljára is mit ártok magamnak azzal, ha őt még egyszer s talán utoljára látni fogom? Talán hidegen fogad, tán elutasít köréből? És mivel lesz rosszabb az, mintha magam kerülöm őt? De hátha örvendeni fog látásom, hátha nagynénjének ármányai között oly félreértéseket, melyekből Izidora magatartása indokolható és menthető? Engedjem-e, hogy az armány kenyeré diadalmaskodjék s kikerüljem-e az alkalmat, hol tán éppen alkalmam volna amazt leleplezni? Látnom kell Izidorát, nem érhet tőle nagyobb csapás, mint volt azon hír, hogy ő már másnak jegyese. Tuléltam ezt mint hirt, tul fogom élni mint valóságot is, de legalább hadd győződjem már meg róla!

A mint közeledett Halomvölgy felé, úgy nőttek erősségei és okai, melyek őt egy búcsulatogatásra sürgettek. De a midőn meglátta Rinald sajátoságos épületét vörös földzetével, s kis bádog tornyával s rá gondolt Izidora nagynénjére, kitől még csak most szakadt külön a hölgy, kevesebb idő előtt, hogyssem szíve azóta magába szállhatott volna, kezdé hideg borzadást érezni, lázason rohantak át agyán az egymást váltó gondolatok; és ekkor meglátta a távolból Zováthy Osvald sarcophagját, rá gondolt a tövén virult lilimokra s emlényekre, melyeket Izidora hó keze tiltetett és a vágy újból gyúlasztá szívet: látni még egyszer, habár az életben utoljára Izidorát.

(Folytatjuk.)

kákat a gyámoltalan testvérek ültetésére. De már második évben felnyitott szemük! A jóllétnek örvendő szőlők bejötték áldott gyermekük látogatására, ama meglepetésre: hogy adnák vissza immár a tavalyi kölcsönt; mert most nekik is szükségük volna rá. Miből perpatvar, engedetlenség, közös megvetés, gyűlölet keletkezett.

Dr. Oroszhegyi Jósá.

Gazdasági egyleti közgyűlés mart. 11-kén. Titoknoki jelentés.

(Folytatás és vége.)

A magyar országos gazdasági egylet számára, a hazai szőlőművelésre vonatkozó térképek elkészítésére s jelesebb boraink megismertetésére szükségesebb bormustrákat illetőleg, többrendbeli felszólításainkra 30 félé bor küldött be, 142 ívvegen. E küldeményben Erdély jobb bortermő helyei meglehetősen vannak képviselve, kivéve a Küküllő mellékét, a honnan csak a megyesi borgezdek küldtek 5-féle bor.

A mi illeti a szőlőművelési adatokat, a catastralis munkálatokból kitétni, hogy Erdélyben 39.719 holdnyi területen ültik a szőlőművelést, ebből jobb, külföldre viheto bor 19.036 holdon mintegy 440.000 akó, 2.200.000 erdélyi veder.

A gazdasági tiszteletnek egy ága Erdélyben a közlebbi időben örvendtes baladásnak indult; ez éppen a szőlőművelés. Erdélynek eddig is voltak jeles borai, de ezekben hiányzik a kellő vékonyság és zamat. A szőlőművelő nagyobb földbirtokosok e hiányt a régi fajoknak levén hajlandók tulajdonítani, új szőlőfajtákat kezdtek hoztatni, főleg három fajt u. m. rizlinget, tramin és opportot. Ezekre ment az egyesület titoknoksága útján hozatott szőlővesszők száma, az idén a megrendelés mintegy 20-25 ezerre megy.

Biztos forrásból tudjuk azonban, hogy a magán uton hozatott szőlővesszők száma kétféleképpen több, tehát összesen mintegy 60-70 ezer. A hozatott szőlővesszők eddig külföldről jöttek, ma már legalább fele belföldi, Enyedről és Ungosról, a minek főleg az az előnye, hogy a vásárló a küldeményt életvidor állapotban kapja kézhez, s így tiltatványosabb. Hogy a kiállításra megjelent borok közt a tramin volt, mely a többek felett az elsőseget kiérdemelte, az újabb borfajok hozatalára való kedvet nagy mértékben nevelte.

Dietrich Sámuel ur által kitézött gyűlöletcsészéi pályakérdésre csak egy mű jelent meg, de felőle a bíráló bizottság jelentését még nem adhatta be.

Tisztelet közgyűlés! az elmúlt félévben a választmányi gyűlésben az egyesületre nézve még egy nevezetes tárgy fordult elő. Ezen tárgy még nincs ugyan véglegesen befejezve; a tényállást azért előadom. Ez az egyesület két kerjett elválasztó gyalog ut megsejntetése. A nemes városi tanács, mely egyesületünk iránt mindig hazafias szolgálatkészséggel viseltetett, a gyalog ut megsejntetést elhatározta, nemcsak, hanem még azon szomszéd 9 vékás szántóföldet, a melyhez való járulhatás a gyalog ut megsejntetése által el lenne zárva, az egyesület számára megvásárolja azon feltétel alatt, hogy ezen területet az egyesület eperfa-iskola beállítására fordítsa. Az igazgató választmány ezt elfogadta. Az egyesület a gyalog ut megsejntetése által azon nagy előnyben részesülend, hogy ezáltal birtoka egybeolvad s kerjett könnyebben ügyelheteti fel s ezelszeritben rendezheti be. Ha az ügy közbejött akadályok miatt nincs is befejezve, de a felől, hogy a nemes városi tanács határozata mellett marad, biztosok vagyunk.

A mi a megvásárolt új birtok és a nemes város által átengedni határozott földbirtok beállítását illeti, e tárgyban a tervkészítő bizottság elkészítette javaslatát s a t. közgyűlés elé terjeszté.

A t. közgyűlés a pénztárnoki jelentésből látni fogja hogy az egyesület alapitokké nevezkedett ugyan, de nevezkedett a részvény és hátralék mennyisége is, a mely tárgy a t. közgyűlés által megszabandó intézkedés megtételét veszi igénybe. E tekintetben meg kell említenem, miszerint ama 7 ezer forint, mi hátralékban van följegyezve, bele van foglalva mind az, a mi valóságos vagy képzelt követelése leend az egyesületnek, bele van foglalva t. i. azon kamat is, mi az alár, de nem biztosított tőkét után volna bejövendő; szóval, ha az említett összeget szorosan bírálat alá vesszük, ki fog tűnni, miszerint a valóságos hátralék nem megy többre 3.000-3.500 forintnál.

A t. közgyűlés az elősoroltakból meggyőződhetett a felől, hogy a lefolyt rövid idő alatt az igazgató választmány figyelmét több fontos tárgyakra terjeszté ki, s némely lépéseit siker is követte; meggyőződhetett a felől, hogy sok rendbeli akadályokkal küzdve mellett, ha lassan is, de azért az egyesület ügyei haladásban vannak, s biztat a remény, hogy igyekezetünket előbb utóbb több részvét, elismerés s nagyobb áldás követendi.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „P. L.“ bécsi levelezője jelenti: „Megbízható forrásból sietek önnek tudtára adni, hogy a magyar alkotmányügyben legközelebb elhatározást várnak, s hogy a legközelebbi minisitertervezetek egyikében fog a végmegállapodás megtörténni. A magyar országgyűlés egybehívásáról van szó. Mint érinteni hallom, a publicistika élénken igénybe fog vétetni, hogy nyomatkészen vezesse be a legközelebbi jelentékeny nyilatkozványokat, melyekkel a belpolitikai helyzet vesztéglése meg fog szakíttatni. — Az erdélyi országgyűlést illetőleg azt hallom, hogy april 15 dikére várják az egybehívó l. f. leiratot, s hogy az országgyűlés május hó utolsó napjaira fog összehívattni. — Az országgyűlés összeülése előtt azonban meg fog választatni a szász nemzeti gróf.

— A pesti katonai törvényszék Jókay Mór mint szerkesztőt, és Zichy Ferdinand grófot, mint szerzőt a „Hon“ f. évi febr. 17 ki számában megjelent „Alapkerdéseink“ című ciklert e hó 17-én d. e. 10 órákor, az első egy évi nehéz fogságra vasban, nemesség és 1.500 forint biztosítékesítésre; az utóbbi szintén egy évi nehéz fogságra vasban, továbbá grófi és kamarási méltósága el-

vesztésére ítélte. A nehéz fogság könnyűre szelidítettett. Mind két fél fölébezte az ítéletet.

— Halott idéztetik. Az „E. H. Ertesítő“-ben olvassuk, hogy gróf Kornis Zsigmond, „kinek lakása nem tudatik“ özvegy Csiki Ferencné által 6 ft 75 kr győgszer-tári tartozás s járnéka iránt indított keresetnek tárgyalására 1863 június 6-án délelőtt 9 órára a maros-vásárhelyi városi törvényszék előtt megjelenteték idéztetik a p. p. r. t. 85 §-a szerint. Az idézett már évek óta örökalmát aluszsa a Házsongárdban, s így aligha meg fog jelenhetti.

— Nagy-Szebenből azt jelentik az „U. C.“-nek, hogy a grófhelyettes elnöke alatt közlebb küldöttség indul Bécsbe, hogy a nemz. egyetem által sürgősöknek elismert bírod. tanácsbeli törvényeknek még az országgyűlés előtti érvényesítését kérvényezze.

— A „Sny“-ben azt indítványozza valaki, hogy az izraeliták esküförmáját korszerűleg változtatni, vagy is inkább egyszerűsíteni kellene, annál inkább, mert az eddigi esküförmája igazolása mellett sem a bibliát, sem a törvénykönyvet nem lehet felhozni.

— Gróf Forgách ő. exelja, mint a bécsi „Univers. Corr.“ írja ő Felsőének átnyújtott már emlékiratot, mely bizonyos engedményeket tartalmaz. Az emlékirat a minis-tertanács elé fogna terjesztetni, mely ő Felsőe elnöke alatt tanácskoznék felette.

Nemzeti színház. Martius 17-én, Nagy Lujza k. a. vendégjátékánál: „A szerencse gyermeke“ színjáték 5 felv. Irta Birchpfeiffer Károli, ford. Feleki Miklós. „A Tücsök“ s a „Lowdy árva“ dramatisálójának ez eredeti darabjában, mely egyébiránt műbecsre nézve amazokkal nem versenyezhet, Nagy Lujza k. a. a kassai színházról „Hermance“ szerepét adta. „A Tücsök“-féle különöség, szilaj, daczos, de szintén romlatlan ép keblű leány élményeinek s fájdalomaiak személyesítése igen alkalmas arra, hogy a személyesítő tehetősége csak ez egy játék után is meglehetősen biztossággal következtetést vonhassunk. Nagy figyelemmel kísérve mind a felfogást, mind a mindvégig következetesen keresztültvitelt játékok: nem kétkedünk kimondani, hogy a kisasszony, városnok szülőtte, a hazai drámai színészet jeles tehetőségeinek koszorójához tartozik s mint ilyenek a választott pályához, melyen már is, fiatalsága mellett is oly szép előhaladásokat tett, sok szerencsét kívánunk.

Martius 18-án, Nagy Lujza k. a. második vendégjátékánál: „Vicente Letorieres“ vigj. 3 felv. Irta Bayard és Dumansir, ford. Somolki. A paján, csintalan, büvös-bajos hízlegesséivel mindenkit megnyerő Vicente szerepét a vendég-kisasszony kedves elvességgel a szeretetre méltóan személyesíté s még inkább megerősíté benntünk az első játéka következtében felőle táplált jó véleményünket. Általában ez igen sikertű, összevágó jó előadás volt; kár, hogy nagyobb közönség nem élvezhette. Természetesen taps és kihívás, a tetszés s jókedv e szokott nyilatkozása nem hiányzott.

Martius 19-én: „A kísértés vagy a házasság örvényei“ legújabb színjáték 5 felvonásban itt másodszor. Elvezetes jó előadás.

Mart. 21-én, játékonny ezüld előadás a helybeli országos színház javára s Nagy Lujza k. a. 3-i vendégjátékánál: „I. Rákóczy Ferenc fogsága“ eredeti történeti dráma 5 felv. Irta Szigligeti 1848-ban. Színpadunk vendége Amalia szerepét adta s szintén jó sikerrel, egyik kilépte alkalmával szép bokrával fogadtattott.

Martius 22-kén: „A havasi rémkirály és az ember gyűlölt“ tündéri vigjáték 3 felv. énekek. Irta Raymond, zenéj Müller Ferencz, ford. Telepi György. Felette sajnálunk, hogy e roccó darab színrekerülése éppen ez estére esett, midőn a megyei bizottm. gyűlésre besereglett vidék i értelmiség oly szépen volt képviselve a színházban. Mily jó lett volna, ha a színi irodalom valamely újabb s talán éppen hazafias nagy érzelmekre lelkesítő terméke által lett volna meglepetve. Így mind össze is csak egy pár ének, főleg az újabb időben dicseretes előadást tanusító Láng Mari erdei lak-fele magány dala s egy a zenekar által játszott kedves csárdás, melyet ismétetni kellett, szolgáltak némi kárpótlásul a csaknem teljesen elvesztegetett időért. Közönség mindenütt szép számmal.

Martius 23 dikán: „Béla futása“ első magyar dalmű 2 felv. Irta Kócsi János, zenéjét Ruszicska, Káldi Gyula kar-nagy által unjonan hangszerelve. Ezt követte, Nagy Lujza k. a. 4 dik fellépései itt először: „A házasság élete sava“, leg-újabb vigjáték 1 felv. Irta Görner, ford. Karsa György. Elvezetes estének vala, mindnyájan jól játszottak, csak a vigjáték fordítása rossz.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁ. Páris, mart. 19. A lengyel ügy feletti vita a senatusban, a mint már táviratilag jelentve volt, e hó 16-án kezdődött. Boissy marquisnak néhány élezes szójátékból összefűzött célzása után a Párisban élő akademia és nem akademia lengyelekre, a kik Franciaországtól kívánják, hogy szerezzék nekik vissza Lengyelországot, míg ők maguk csendesen Párisban maradnak — Bonjean ur emelt szót. Szerinte Európa s jelesen Németország érdeke parancsolja, hogy egy független Lengyelország érdekében fellépjenek Oroszországgal ellen; s inti Németországot a panslavizmusnak Oroszország felől fenyegető veszélytől okavodásra. Micsoda gát tartoztatta fel eddig, kérdi a szóló, a mindig növekedő áradatot? Egyedül a lengyelek ellenállása a megkísértett beolvasztás ellen. Már most tegyük fel, a mitől övön Isten, hogy a lengyelek kétségbeesettiben, hogy a háltatlan Európa által mindannyiszor cserben hagyatnak, egyszer csak áttérjenek ama politikára, a melyt az az orosz-lengyel, Wiclopolski marquis utaltan prédikál nekik, hogy kifaradvá a szenvedésekből végre lemondjanak nemzetiségükről s nyíltan oroszokká váljanak. Ki fogja akkor az annyira feldagadt árt visszatartani? Mi lenne akkor, ti német népek, hazaátok függetlenségéből, a melyt az ellenállhatanná vált kolossus karjaiban megfojtana? Egyesüljétek azért velünk, a mig időtök van, helyreállítására ama Lengyelországnak, a melyt a gondviselés jószágos

bölcsösége sorompóul állított a moszkovita nagyravagyás ellen. Szóló emlékezteti a gyűlést a krimiai, syriai, chinali és mexikoi hadjáratokra. (Közbeszólások: Adhat-e ön nekünk két milliárdot? Eppen e hadjáratok miatt nem lehet Franciaország semmit Lengyelországtól.) Bonjean folytatja: És mi semmit se tegyünk e barátainkért, az északi Franciaországtól, a mely patakokban ontotta a vért éretünk? Nem; az lehetlen III. Napoleon uralkodása alatt. Soha nagyobb szerű mű nem tett hallhatanná egy kormányt; soha szentebb tett nem érdemelte meg ő krónikáink e címet „Gesta Dei per francos.“

Utána Lagueronniere szözlött. Annyiban osztja a bizottság nézetét, hogy Franciaország a legtevékenyebb és oda-adóbb diplomatiái közbenjárással tartozik Lengyelországnak. Azonban nem kell, hogy e kérdésből egy európai összeült-közös miatti felelősség háromolják Franciaországra. Szóló ennél fogva a napi rend mellett szavaz, nem a lengyelek iránti közönyösségből, hanem a császárhoa helyzett feltétlen bizalomból. Elegető tapasztalást szereztünk, folytatja szölő, hogy legalább is a Lengyelországnak 1815-ben adott engedmények csonkítatlan teljesedésbe vételét követeljük. S ennek valójában egy európai hatalom sem fog ellene szegülni. Azért eljött az ideje, hogy a bécsi szerződések közül új életre hívassanak Lengyelország jogai, s ily értelemben kellene, hogy a senatus a legerélyesebb támogatást nyújtsa a kormányának. Ez a valódi békepolitika. Természetesen van e kérdésben egy harcziás politika is, a melyet Anglia oly melegen ajánlott a francia kormányának, a midőn ezt Lengyelország felszabadítására s a rajnavidek meghódítására szólította fel, kétségen kívül csak azon titkos szándékából, hogy a keleti kérdésre vonatkozólag elválassza Franciaországot Oroszországtól. Ennek a harcziás politikának végeredménye a szerződések megsemmisítése lenne, nem pedig helyreállítása. E harcziás politika egy nagy Lengyelországot akar, azaz Oroszországnak, mint nagy hatalomnak megsemmisítését. De hol és miként akarnak egy nagy Lengyelországot helyreállítani, a melynek rugékony területe lehet, hogy Silesiától Ukraináig, a balti tengertől a fekete tengerig fogna kinyulhatni? Második nagy kérdés: Valjon érdekében áll-e Franciaországnak Oroszország oly mértékben való gyengítése, hogy más nagyravagyó törekvéseknek többé ellensúlyul ne szolgálhasson? Eppen nem, sőt elegezőleg. Oroszországnak, Németországnak felő terjeszkedését akadályozva, Kelet felé ellenben gyamolítva, az a hivatása, hogy egy nagy tengeri hatalommá váljék, s akkor Franciaország a szabadelvű Oroszországhoz épp oly vonzalommal fogna viseltetni, a mennyire idegenkedett az abszolút Oroszországtól a krimiai háború idején. Végre a legfőbb kérdés, valjon Oroszország rá áll-e valami kiegyezésre? Szölő reméli II. Sándor csár bölcseségétől és igazgátszeretettől. Ha azonban nem így történnék, ez nagy szerencsétlenség lenne, de éppen e szerencsétlenség tultelt mértéke fogna aztán eredményezni, hogy az egész Európa ne tűrje ezen mélyrehatótt hajt okát, a forradalom állandó elvét továbbra is fenállani. Franciaország nem akar háborút. Eppen azért, mivel legkevésbé van oka félni, s többet remélhet nyerni tőle, mint bárki más, annál nagyobb tekintélye van, ha a békepolitikát pártolja s Oroszországtól, a közjog, az eskü s tetszése s a polgarisodás nevében egy, nem független (Oroszország nem állana rá), hanem egy szabad Lengyelország helyreállítását követelje.

Poniatowski herceg abban a nézetben van, hogy valamint Orosz-, egy Lengyelországnak a legnagyobb nehézségeket okozná az 1815-i szerződésekre visszatérés. Oroszország nem tehetne jobbat, mint ha egyszerűen elismerné, hogy reá nézve Lengyelország teher, és hogy sokkal többet nyer, ha szabaddá engedi lenni, mintha erőszakkal megtartja. Egy teljesen független Lengyelországnak kell létre jönni; minden más kiegyenlítési kísérlet csak új forradalmokat készít elő a jövőre. A kérvényt a minisiteriumhoz kívánja utasíttatni.

A 18-i ülésben Walevski tiltakozott Larochejaquelin azon állítása ellen, hogy a lengyelek felett nem lehet kormányozni, s hogy Lengyelország felosztásának ők maguk az okai. Napoleon herceg megjegyzi, hogy a lengyel mozgalom nem forradalmi színezetű. III. Napoleon uralkodása alatt az 1815-i szerződések mellett nem szabad lelkesülni, s ezekről csak úgy lehet szólni, ha azokat elátkozzák. Oroszország Franciaországot Angliával a Kelet miatt össze akarja vesztetni, Ausztria eljárása nem lephet meg, de ki sem elégít. Szomorú dolog a lengyeleknek lemondást tanácsolni. A császár testi lelki erejének teljében van; a mi tekintélyünk nagy, a mitűdés ideje elérkezett.

A 19-i ülésben Billaut minisiter sajátlatát fejtezte ki Napoleon herceg szavai felett, a melyek Lengyelországot úgyt csak compromittálják. Billaut ragaszkodik a törvényhozótest gyűlésében mondott szavaihoz. A felkelést nem kell biztatni; a helyzet okosan megfontolandó. A szabadságra törekvések a hatalmakat fogékonyabbakká teszik a Lengyelország érdekében emelt szavak iránt. Oroszország maga oly kifejezésekben felett, a melyek engedményekről és közbocsánatról szólnak. Európa régi gyanuja nincs többé. A császár politikája eloszlatja azt. A hatalmak kezdik megérteni e békés és szabadelvű politikát. Franciaország szavára hallgatni fognak, ha congressus fogná rendezni Lengyelország sorsát. A napi rend mellett szavaz, megjegyzevén, hogy a császár bölcseségébe vetett bizalom, szembetűné a minisiteriumhoz való indokolt utasítással, nagy jelentőségű. Egy véletlen háborút idézhet elő.

A senatus 113 szavazattal 17 ellen a napi rendet fogadta el.

Ma dél felé tanulóknak vonultak a senatusba, hogy a lengyelek érdekében tanússanak. A városi örök elszélesztették őket s többeket elfogtak.

OLASZORSZÁG. Turin, mart. 16. Azt beszélik, hogy Garibaldi s Langiewicz folytonos levelezésben vannak, s hogy ez haditerveit Garibaldival történt megegyezés szerint intézi. Garibaldi pár nap óta le van hangolva, mert sebei újra megnyitak, de azért bizalommal néz a jövőbe. Folyvást számos fiatalember megy Lengyelországra, Langiewicz egykori fegyvertársai.

A „Tr. Ztg.“-nak írják: Klapka, a kiről több lap azt

írta, hogy Lengyelországba ment, Kossuth megbízásából ide jött, még pedig, hogy a magyar emigrációnak a lengyel felkelésben való részvételét megakadályozza. E feladat legnagyobb részt sikerült, mintán az emigratio legkitűnőbb tagjai, a kik már Lengyelországba menni el voltak határozva, e szándokkal felhagytak. Így Bethlen gróf tábornoki, Földvári és Ihász ezredesi okmányait a lengyel felkelő kormánynak visszaküldték.

NÉMETORSZÁG. Berlin, martius 18. Tegnap ment végbe a szabadságháború emléknapijának megülvése s III. Friedrich Wilhelm szobra alapj vének letétele nagyszertű ünnepélyességek kíséretében.

A politikai állapotot berlini tudósítások egyhangulag szomorítónak írják. Különben azt hiszik, hogy Bismark napjai meg vannak számlálva; csak utódjáról nem hallszik még semmi bizonyos. Conservatív körökben sokat beszélnek arról, hogy tán jó volna egy királyi herceget kinevezni e fontos állomásra, de úgy látszik, e terv kivitele nem várható. Mások beszélik, hogy Eulenburg gr. lenne Bismark utóda, s ez esetben a ministerek egy része megmarad, a megülvült helyek pedig magas állású conservatív hivatalnokokkal töltenek be. Eulenburg nagy képességű államférfi, s a mostani politikával éppen nincs annyira azonosulva, hogy ne volna képes annak néhány kiváló hibáját megjavítani, ha a kabinet élére hívatnák.

Frankfurt, mart. 19. A mai „Europe“ közzé teszi Metternich utazása eredményének állítólag hiteles felvilágosítását. Elvileg közös eljárás batározatott a nyugati hatalmakkal. Metternich f. hó 19-én teljes meghalmozással tért vissza Ausztria nevében mindazon lépésekhez csatlakozni, a melyekben a nyugati hatalmak megegyeznek.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. A lengyel felkelésről kedvezőtlen távirati tudósítások érkeztek, még pedig Krak-

kóból, a honnan eddigelő nem tapasztaltunk szándékosan elferdített, vagy a felkelők iránt ellenszenves tudósításokat. A táviratok így hangzanak:

Krakko, mart. 19. F. hó 16-ka után Langiewicz és Jezioranszky csapatai folyvást csatáztak Chrobeze és Złota között. A harc ez utóbbinak némi veszteségével végződött. E hó 18-dikán Zagosc mellett történt eldöntetlen ütközet; Buszknál a felkelők vannak hátrányban; tegnap délelőtt itt újabb harc.

Krakko, mart. 20. Langiewicz Opatowiczában van, serege teljes felbomlásban. Ő maga Usciába azon feltételt alatt akart átmenni, ha szabadon áthozsáttatik s nem bellebeztetik. Ez megtagadtatott tőle.

Ellenben a lembergi „Goniec“-nek egy távirati sürgönye szerint Langiewicz 17-dikén Chrobercz mellett s 18-án Stobnicza vidékén Schachowszkoj orosz tábornokon győzedelmeskedett, a mely alkalmakkor sok hadkészletet foglalt el. A „Gazeta Narodowa“ egy távirata pedig Chrobez melől újabb csatáról tudósít.

AMERIKA. Uj-York, martius 7. Az egyesületiek Springfield mellett Tenesseeben, a különözvetkezettek egy egész nap tartott csatában megverték. Az egyesületiek gyalogsága csaknem teljesen megsemmisített.

Ujabbak. Bécs, mart. 20. Langiewicz már ausztriai területen van. Ma reggel jött át a határokon tisztjeinek egy részével és két nővel. Idegen névre szóló francia utlevelet mutatott elő. Néhány hozzá intézett kérdésre csak hamar felfedezte kiletét. Kísérőivel együtt Tarnowba szállították.

— Lemberg, mart. 20. Mintegy 100 felkelő teg-

nap Opatowicénél ausztriai területre lépett át s Tarnowba vitelt.

— Lemberg, mart. 21. Ujabb tudósítások szerint egész Podolia s a Galiciával határos Volhynia teljesen nyugodt. A parasztok határozott ellenszenvenvel viseltetnek minden mozgalom iránt. Egyes földbirtokosok bekövetkező katasztrófától tartva, értékesebb ingóságait Galiciába szállították.

— Páris, mart. 21. A „Constitutionnel“ írja: A világ kedvesen venné, ha a csár a felkelés legyőzése után közbocsánatot adna.

— Nápoly, mart. 19. Ma 2000 ember tódult végig a Toledo utcán ezt kiáltozva: Éljen Garibaldi király! Este a Toledo-utca ki volt világítva. Néhány száz ember öszszecsoportozott s ezt kiabálta: Éljen Garibaldi! Éljen Lengyelország! A katonaság megjelenésére szétoszlottak.

— Veracruz, febr. 17. Forey tábornok egy kiáltványában azt írja, hogy rövid időn megtámadja Pueblát. Azt hiszik, Ortega csata nélkül feladja a várost.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Martius 23-kán: Nemzeti kölesön 81.20. 5% Metalliques 75.25. Bank-részvény 796.—. Hitel-részvény 213.10. Váltó Londonra 113.20. Ezüst 112.75. Arany 5.42.

Martius 20-kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 74.—. Erdélyi 71.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(63) Kolozsvár sz. kir. városban, a hidutezában lévő 317 számú emeletes ház örökön eladó; bővebb felvilágosítást nyerhetni ügyvéd Groisz Nándornál Kolozsvárt.

(64) Óvás és figyelmeztetés.

Alólt, mint néhai férje Galaczi id. Buda Miklós özvegye, mint ettől született gyermekei Buda József Vilmos Arthur és Lajos Viktor Gusztáv Géjza természetes gyám-anya tudtul adja mindenkinek, óvakodik és figyelmeztet kiket illet, hogy néhai férjét testvére Buda Venczel halála után illető rujsi, macsói, szentgyörgy-vályai, koczaalvi, ohábai, pogyeli és pestesi részjóságok után öt mint gyermekei természetes gyámnyját illető részjóságok, és az ezen részjóságokhoz tartozott, s felszabadult urbériségeket utalványozott, s Makrai Klára előbb Buda Venczelné, most Vályai Buda Miklósné által kezéhez vett kárpótlási tökéket, valamint kárpótlás végett a földtehermentesítő alap igazgatóságához bementett urbéri végleges és dézma kárpótlási illetőséget senki is meg ne vásárolja, azoknak megvásárlása és elidegenítése érdekében irt Makrai Klárával, egy ennek bármilyen biztosságával senki is ne egyezkedjék; mert az illető törvényeseknél ez érdekében a kellő lépések már megtétetve lévén, a netalán vásárlók a kedvetlen következmény áldozatai lehetnek, és ismét óvakodva figyelmeztetek mindenkit.

Kolozsvárt, martius 21. 1863. özv. Buda Miklósné, Hegyesy Zsuzsánna.

(61) Hirdetmény.

A néhai gróf **KEMÉNY SÁMUEL** hagyatéki tömegéhez tartozó gerendi főjóságán egy **apa-mén**, több **anya kantza**, **1, 2, és 3 éves csitkók**, **fejős bivalak és 1, 2 és 3 éves bival borjúk** szabad kézből eladók. Értekezni lehet a gerendi udvarban, gazdatiszt **MESZÁROS GYÖRGY**nél.

(46) Szabó Edmund fűszerkereskedésében Kolozsvárt, (középutca 458 szám) kaphatók:

L I L I O M - V I Z

mindenfélé **bőrkiütések**, **májfolt**, **szeplő** ellen és a **napégetést** is a legrövidebb idő alatt **eltávolítja**, a bőrt **finomná**, **fehérré** teszi, **ára 1 üvegnek 2 frt.**

CHARITAS,

a legjobb borotválkozó hab-szappan; porcellán téglben. **Ára 50 kr.**

PALACZFÉREG VESZTŐ VIZ.

Ezen szer a legbiztosabb a „palaczférgek kiirtására“ egy üveg ára **50 kr.**

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Növendék ifjuság ima-könyve.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta **Medgyes Lajos**. Ára: nyomtató velin papíron, bőrbé kötve, tokkal, 1 frt. Diszkiadás, író-velin, bőrbé kötve arany metszéssel, tokkal, 1 frt 50 kr.

Az ember Tragédiája

drámai költemény. Írta **Madach Imre** II. tetemesen javított kiadás. Ára 1 frt 80.

Erdély nagyfejedelemség hivatali tisztí névtára

1863-dik évre

hozzájárul a rendeletek és intézkedések tára, Erdély alkotmányos felosztása s helység-neveinek betűsoros jegyzéke. Ára 2 frt.

Nyomatott az ev. ref. főtáda határral. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Mai számunkhoz **félfv melléklet** és az „**Ország**“ előfizetési felhívása van csatolva.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei.

Szerkesztette **Brassai Sámuel** m. h. i. 1861. 4-r-I-ső kötet 1 frt. 70 kr.

II-dik kötet I-ső füzet 1862. 4-rét 80 lap. Ára 80 kr.

LENGYELORSZÁG

Térképe 1 frt.

VADRÓZSÁK,

Székely. Népköltési Gyűjtemény.

Szerkeszti **KRÍZA JÁNOS**. 1863. (VIII—576 lap.) Ára 2 ft 50 kr.

Erdély földrajza

az alkotmányos közigazgatási felosztás szerint. Alsóbbrendű iskolák számára szerkeszté **MATUSIK NEP. JÁNOS** kegyes tanítórendi áldor és tanár, r. k. lyceumi könyvtárór, s a m. k. természettudományi társulat rendes tagja. (Egy színezett térképpel.) Ára 40 kr.

ÉLETUNT EMBER.

Regény. Írta **VAS GEREBEN** 2 kötet. Ára 2 frt.

Népszerű A B C

és Elemi olvasó-könyv fiu és leány gyermekek számára. Írta **Tóth Tamás** kolozsvári év. ref. tanító. Ára 16 kr.

Csatározás a Daco-Roman törekvések ellen.

(Vonatkozva **Ilarianu Papiu** „Erdély függetlensége“ című röpiratára.)

Írta **Dózsa Dániel**. Ára 40 kr.

Gróf MONTE CRISTO

Regény **DUMAS SÁNDORTÓL**. Franciaából fordította **SIÓ**.

IX—XII kötet. 1 frt 20 kr.

ERDÉLYI ORSZ. MUZ.-EGYL. NAPTÁRA

az 1863-dik évre.

A muzeum egylet tagjainak névsorával.

Kiadja az erd. orsz. muzeum egylet igazgató választmánya.

Ára 40 kr. o. ért.

Bolond Miska naptára 1863-ra. István bácsi naptára 1863-ra. Számos eredeti fametézettel. 80 kr. Szerkeszti **Májor István**. Ára 50 kr.

Paprika Jancsi képes kalendáriuma 1863-ra. Sokféle hasznos és mulattató historikákkal ellátva szerkeszti **Tatár Péter** a magyar nép számára. Ára 30 kr. **Kertész gazdasági naptár 1863-dik évre:** átalános növényjegyzékkel és mívelési leirással ellátva. Szerkeszti **B. Nyáry Gyula** és **G. P. Ferencz**. Ára 1 frt.

A garaboncs diák naptára 1863-ra. Számos alkalmi és alkalmatlan képpel és képtelenséggel. Ára 80 kr. **Magyar tudom. akadémiai almanach.** Csillagászati és közönséges naptárral **MDCCCLXIII-ra.** Ára 1 frt.

(452) | 24/3 1863.

(20—20)

Valódi MOLL SEIDLICZ PORA,

mely a párisi műkiállítás arany-érmert nyert.

Középponti raktára a „Golyához“ címzett gyógyszerár Bécében, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az úgynevezett Seidlicz-por használati utmutatásokkal áruhátnak, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját névaláírásomat is viselik, s így módon azok külsőjeiről ítélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők lévén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvást mindenkit azon megjegyzéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyen mű szerekek megkülönböztetése végett, minden általam készített skatulya Seidlicz-por saját óvó bélyegemmel van ellátva, s minden egyes por-adagot magába foglaló fehér papírosan ezen esmertető-jegy „Moll Seidlicz-pora“ (Moll's Seidlicz-Pulver) víznyomáson látható.

Ara egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 ft 25 kr. o. é.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívüli esetben bebizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddigelő ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császár nagy birodalom minden részeiből hozzánk beküldött több ezernyi halálat részletes biz. nyitványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztetlenség és gyomorfégés, továbbá gúrcsók, vesebetegység, ideg- és szívdobogás, ideges fájás, vértörődés, köszvény-szerű tagfájdalom, s végül hystéria, hypochondria, tartós hányási inger stb. esetében a legjobb eredménnyel használtaták, s a legártalmasabb győgyeredményt vívtak ki Ezen, már nagy esomaggá nőtt levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógyászati használatát, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerre és állandóan visszanyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók kereskedők, kézművesek, művészek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét nemből való egyének képviselvék, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlicz Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható csupán csak

Kolozsvárt: RITTER Tr. özv. gyógyszer. Továbbá Beszterczen: S. ongot György. Sz. Agóthán: Knall K. gyógyszerész. Déván: Büchler A. Brassóban: Jekelius F. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerész M.-Vásárhelyt: Bucher M. Burdacs A. N.-Bányán: Haracsek. Nagy-Károlyban: Schöberl, N.-Váradon: Jánky Antal. Segesvárt: Misselbacher. Szilágy-Somlyón: Orawetz A. Vajda-Hunyadon: Marschal. Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi czegeknél létezik még ezeken kívül a

norvégiai hegyekről való

valódi **DORSCH-MAJHALZSIROLAI** raktára is

Ara egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr. egy kisebbnek 1 ft. o. é.

Az üvegek el vannak látva védmákkal és kimerítő használati utasítással. Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czink-kupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb majhalzsirolai faj a dorsch-halnaknak legfontosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-majhalzsirolai Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesbb gyógyszer a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és csúsz, látt bőrkütiítés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

MOLL A. gyógyszerész Bécében, „zum Storch“, Tuchlauben.

(36) | 24/3 1863.

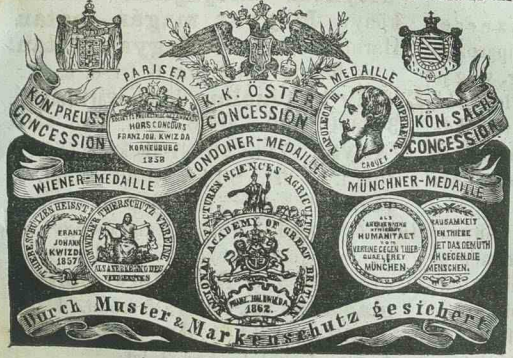
(3—6)

A marha-dög ellen mint jeles óvszer ajánlatik:

A KORNEUBURGI MARHA-POR.

Lovak, szarvas-marhák, és juhok számára.

KORNEUBURGER-VIEHPULVER
FÜR PFERDE, HORNVIEH, UND SCHAFEN.

Ezen, mint az 1862-ik londoni, a párisi, müncheni és bécsi éremek, az angol királyné és porosz király ő felségei lovászaikban, az illető főlovász-mesteri hivatalok által nyert beesteljes elismerés következtében a legjobb eredménnyel alkalmazható jeles szer mindig előnyösen alkalmazható:

A lovaknál a puffadások, tulerhelések, gyomorszorulások és étvágy-hiány ellen, valamint segíti a lovakat jó vérbe s tübbe tartani.

A szarvasmarhákknál a vértulási bajok és felpuffadásoknál, elléknél, a gyenge és rossz tejelésnél, midőn ezáltal a tej szembetűnőleg megjavul. — Továbbá tüdőbajoknál, valamint a borjúzás alatt a teheneknél, ezen szer alkalmaz-

zása igen hasznos; gyenge borjúk ezáltal szemlátomást épülnek.

A juhoknál a hágatási és minden altesti bajokban, melyek tehetetlenséget idéznek elő.

T O V Á B B A :

VIRÁGGYANTA (BLÜTHENHARZ)

a háziállatok terméketlensége ellen,

KAPHATÓ VALÓDI MINŐSÉGBEN:

Kolozsvárt: **WOLFF J.** gyógyszer.; Szebenben: Zóhrer F.; Dézsen: Krémer Samu; Nagyvárad: Popp S.; Szász-Régenben: Dietrich Wachner; Tordán: Wolf Gábor és Welits G. gyógyszerárakban. Nagynyeden: Trajánovits Ede gyógyszerész urnál.

(706)

24/3 1863

(6—6)

BECSÜLET TELJES MEGEMLÍTÉS.

POPP J. G. urnak

Anatherin nevű szájvize s fogszere, kinek növény fogpora és olomja odvas fogak bevonására, a mostan folyamatban lévő londoni világ-kiállításon az ilyszertl cikkekre egyedül lehetségesnek mondható olesó ár mellett a „a becsület teljes megemlítés“ czimével tüntetett ki.

Azon győzelem, a melyet mi az egész mivel földön elterjedt és meszsi elbírhatt anatherin szájvizünknek, valamint a Popp ur által ahoz készített fogtapasznak, porának és dug-anagyának jóslottunk teljesedésbe ment, — és nem tudjuk hirtelenséggel a számos erre vonatkozó megítáztetések érdekében, a szó teljes értelmében kitűnő cik-künket eléggé ajánlani.

Az anatherin szájviz, egy előtt 14 évvel Bécsbe oly viszonyok között hozottat kereskedésbe s forgalomba, hogy jelenlegi elterjedését alig gyantitatta.

Szinte lehetetlen azon akadályokat felsorolni, melyek ezen a maga nemében, ezen száj- és fogbetegségek ellen egyetlen szer hirtelen elterjedése ellen felmerültek.

Kivánatos s méltányolható azon igényünk, hogy az anatherin szájviz testvéreivel a fogpép-porral és dugolommal minden családba, a kik az egészséges fogak megbecsülhetetlen becséről meg vannak győződve, áthatva elterjedést nyerjen.

A cs. k. szabadalmazott első, és Amerikában előbbször szabadalmazott szájviz a kiállítótól ez előtt 14 évvel találatván fel, az orvost és a vegytan legelső tekintélyei által a fog és szájbetegségek ellen jeles fentartó gyógyszernek ösmertetett el.

A kiállító hivatkozik orvos Oppeltzer urra Bécsben a kül-gyógyászat cs. kir. tanárára, orvostudor Kletsinski B. bécsi cs. kir. főorvényszéki vegyészre, orvostudor Heller Flórián Jánosra, orvostud. Sehilbach az összes kül-orvoslat segédudorára Jénában. Az Anatherin szájviz különös hatása, mint fentartószer különösen ajánlható a felettébb való szagos, üreges, odvas és mesterséges fogaknak, valamint a dohányzás okozta szag ellen; mely egyszerismind lehelletet adván s a szájra fristölőleg hat.

Mint gyógyszer a fogakra és foghúsokra az által hat jöltöveleg, mivel a fog fáj-dalmakat enybiti, puhább, könnyen vérző és romlásnak indult foghúst gyógyít, málló fogakat az összehúzás által a foghúsba elenyészeti s annak rothadását megakadályoztatja, miért is a tengeri utazásoknál s kiutéseknél, főleg pedig a száj-külbőr nyál-kásodásánál hasznossal alkalmazható.

Kiállító megjelent anatherin szájvizéből évenként többet mint 15,0000 üveg palackakkal küld, névszerint Német, Helvét, Svéd, Orosz, Oláh, Szerbbonba, Dániába, valamint keletre különösen Egyiptomba, és egy bizonyos időtől fogva Amerikába is, a hol erre kiválólagos szabadalmat nyert.

Végre ajánlatra méltó, a kiállítótól termelt cs. kir. szabadalmazott anatherin

FOG-PÉP valamint annak FOG-OLMA és PORA is.

(769)

24/3

(4—15)

Cs. kir. és hercegi szabadalmakkal fölruházott = a gyógytan legnevezetesebbtekintélyeitől megvizsgált = ajánlott = és bizonyítványokkal ellátott. =

BERINGUIER LIPOT orvostudor

illatos gyógyszeres

KORONASZESZ

(vagy kölni-víz Quintessentiája.)

Béringuier orvostudor Koronaszesze a legválogatottabb s értékesebb zamatos-illékony részekből leparolatással által készítettve, nem csak mint jeles illatszer, mely az élet-erőt eleveníti és erősíti, hanem mint jeles gyógysegély-szer is ajánlatos. Ez egy valódi segély azokra nézve, kik fejfájásban és fülközvényben szenvednek, fog- és fül-fájásoknál, hűlés bajoknál, könnyebb közszenyes fájalmaknál, valamint az ideg-rendszer s az emésztő szervet gyenge állapotjában, Béringuier orvostudor Koronaszesze bevéve, bedörzsölve, vagy a megvedesített kendővel bekötés által, mint ideg erősítő, göres csillapító, s erősítő háziszser hatályosan alkalmazható; igazi hasznos szolgálatot nyújt a Korona-szesz használata a mindennapi mosdásnál, és ha azt a mosdó vízhez vegyítjük, midőn ily módon nemcsak a fő izmok s a szemeket erősíti, hanem egyszerismind a bőrnek ruganyos lágyaságot és ifjú frissességet kölcsönöz.

Béringuier orvostudor illatos gyógyszer, cs. kir. szabadalmazott Koronaszesze kizárólagosan csak eredeti üvegekben 1 ft 25 kr. uj pénzben és eredeti 6 üveg fog-laló ládákban — egy ládának ára 7 ft 50 kr. uj p. árultatik, s fűgvennyei a bé-lyegvére vonatkozó cs. rendelet szerint hivatalosan be van lajstromozva.

A hajak szépen tartására

Dr. BÉRINGUIER

NÖVÉNY-GYÖK HAJ-OLAJA.

Dr. Béringuier növény-gyök haj-

olaja távol minden ártalmas vegyitékektől mindig és mindenütt mint kitűnőleg előnyös szer szolgál a fő-hajnak és szakálnak fentartására, erősítésére és szépitésére; óvszer az oly alkalmatlan fejkorpa és folt képződések ellen, a hajnak fényt, kellemes simaságot s puhaságot kölcsönöz, s jelesen oly esetekben is, hol midőn a haj már hullani vagy a fő korán kopaszodni kezd, e szer gyógyhatása nagyon meglepő. Dr. Béringuier növény-gyök haj-olaja, a külföld ily nemű legjobb készítményiből sorozható, de ezeket ol-csóságával jóval feljúlulja. Dr. Béringuier növény-gyök haj-olaja a mellékelt dugaszolt, czim pecsét nyomóval s fekete irással pecsételt eredeti üveg-sében ára minden bizományi rak-tárosnál változatlanul 1 ft uj p.

Jeles találmányu hajfestő szer.

Dr. BÉRINGUIER

NÖVÉNYI HAJFESTŐ SZERE.

Ezen újtalálmányu, híres orvosi tekintélyektől megvizsgált s teljesen czélészert s általában ártalmatlannak ösmert szerrel a haj-, szakál- és szemöldöket tetszés szerénti árnyéklatoz szerint festhetni, anélkül hogy a bőrről folt vagy szag okozodjon. Az alkalmazása nagyon egyszerű és könnyű, ezen festő szer által előidézett hajszin előnyök igaz természetű sikertelnek, és a szintetisi műtétet lehetetlen elhárítani.

Dr. Béringuier cs. kir. szabadalmazott növényi hajfestő szere két I. és II. számmal jelett üvegekben s mindenütt 5 ft. szabott á-rért adatik. A műtételhez szükségesletető 2 kefe és tálcácska, mellékelve van, s mindenik tárgya, a mellékelt bélyeggel van ellátva.

Dr. Béringuier összes szabadalmazott készítményei az eredeti szabott áron: Kolozsvárt: csak is gyógyszer. **WOLFF J.** s **Khudi J.** özvegyénél kaphatók, valamint Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczen: Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Déván: Bitchler A.; Nagy Enyeden: Trajánovits Ede gyógyszerész és Bisztricsányi A.; Erzsébethvárosban: Schmidt A.; Hátszegen: Mátéfi Béla gyógyszer.; Kézdi-Vásárhelyt: Hankó László; Kőhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer.; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz-Ujvárt: Placintár és fia gyógyszer.; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zóhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Seps-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer.; Szeredban: Gósy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolf G.; Zalahán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

(55)

A cs. kir. osztrák

Hitel-sorsjegyek

huzása április 1-jén 1863-ban leend.

Minden sorsjeggyel nyeretik a huzások folytán, még pedig a következő kölcsön nyer. részletekkel u. m. 250,000 frt. 200,000 frt. 150,000 frt. 40,000 frt. 30,000 frt. 20,000 frt. 15,000 frt. 5,000 frt. 4,000 frt. 3,000 frt. 2,500 frt. 2,000 frt. 1500 frt. sat. Legkevesebb nyeremény 140 forint.

Egy ily sorsjegy ára csak 3 „ osztr. ért.

5 Sorsjegy ára csak 14 „ „

Megrendelések a jegyekre az illető ár mennyiségek megküldésével mentől előbb és közvetlenül Frankfurtba a M. B. Schottenfels bank és nagy kereskedő Czeghez küldendők.

Nyer-Lajstromok a huzás után azonnal elküldetnek minden résztvevőkhöz.

(5-6)

MAGYAR ROMÁN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutiu) balázsfalvi göröggyesult érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

Kukliné Prédikációi

Néhai KUKLI JÓNÁS hátrahagyott irataiból összeszedte KUKLI JÉRÉMIÁS. Ára 1 frt. 20 kr. o. é.

TARTALOM: Bézézetés. 1. Prédikáció. Kukli uram egy jó barátjának ötven forintot kölcsönözött. 2. Préd. Kukli uram egy jó barátjának egy kávéházban mulatott s „annyi pipafüstöt hozott haza, a mennyitől egy tisztességes asszony éppen megfuthat”. 3. Préd. Kukli uram néhány jó barátjával a „három rózsánál” talált vacsorálni. 4. Préd. Kukli uramat az ágyból költik fel, hogy Kaponyait az őrhelyről kiváltsa. 5. Préd. Kukli uram éjfélutánig az ebédlőben mulatott egy jó barátjával. 6. Préd. Kukli uram az esernyőt „odáta egy ismerősinek. 7. Préd. Kukli uram az ellen talált szót emelni, hogy ebédre ne fűzenek puliszkát hanem vagy sült legyen vagy valami tésztá. 8. Préd. Kukli uram beállott a „kaszinoba”, Kukliné asszony méltatlankodik is kandi is. 9. Préd. Kukli uram a „zöld sípkahoz” szekerezt Kaponyaiával. 10. Préd. Kukli uram ingombjáról. 11. Préd. Kukliné asszony azt tanácsolja: „jó volna a lelken anyámat rábírn, hogy lakjék velünk”. 12. Préd. Kukli uram kissé későre találva haza jöni, csak kirukkol vele, hogy ezután külön kapukolcsot csináltat magának. 13. Préd. Kukliné asszony édes anyjánál volt látogatón; Kukli uram pedig ezen örvendetes alkalommal estélyt adott. 14. Préd. Kukliné asszony úgy véli: ideje volna már a gyermekek számára nyári ruhát készíttetni. 15. Préd. Kukli uram megint későre jött haza; Kukliné asszony előbb méltatlankodik, dühöng; majd olvadoz. 16. Préd. Keresztelni kéne s Kukliné asszony keresztapákat válogat. 17. Préd. Kukli uram az ellen merésztelt volt szót emelni, hogy a szobaföldet nem kéne oly gyakran súroltatni. 18. Préd. Kukli uram sétálni ment a feleségével s egy nőszemély még pedig Kukliné asszonyul fiatalabb (és szebb) nőszemély közlön neki. 19. Préd. Kukliné asszony úgy véli, hogy „szép volna, ha egybekelésök névnapját fenntartanák”. 20. Préd. Kukliné asszony egy új kereskedelmi cikket fedezett fel. 21. Préd. Kukli uram a menyegző emlékére adott ebédre nem úgy viselte magát, mint egy férjhez illik. 22. Préd. Kukliné asszony „akkor találta vol kihozni a lábat a házából és elmenni vásárolni”, a mikor Kukli uram ebédre jött haza, s mivel a háziasszonyra sokasáskat kellett várakozni, férje ura ezen „eljárás” ellen szót talált emelni. 23. Préd. Kukliné asszony csak azt akarja tudni, hogy a nyáron mennek-e fűrdőre? 24. Préd. Kukli uram magát az úton nem úgy viselte, mint egy tisztességes férjhez illik. 25. Préd. Kukli uram „gömböskodásairól”. 26. Préd. Kukliné asszony színbírálatát. 27. Préd. A svábhegyi fátumok. 28. Préd. Kukliné asszony megunta Budán s rendkívül ohajta „egy kicsit Bébebe is felrándulni”. 29. Préd. Kukliné asszony haza indul. A Kukli uram „szivelen-séggel”, miszerint nem akart felesége számára Drezdából „holmi apróságokat becsémpészni”. 30. Préd. Kukliné asszony haza érkezett, de a ház (természetesen) „fenekestől fel van fordulva”. Kukli uram övéveléme gyantát egy könyvet ragad s olvasni kezd. 31. Préd. Kukliné asszony különböző tervekkel áll elő; alant kezd, majd feljebb emelkedik, majd megint alusszik, míg végre a „paradicsomba” jut. 32. Préd. Kukliné asszony únja magát a paradicsomban. Észreveszi, hogy pöccögér jár a konyhába. Nagyon is illendőnek találja, hogy Kukli uram „ékpázt” állítson. 33. Préd. Kukliné asszony érkezik a szolgálokról általában, különösen pedig arról, hogy milyen gyalázatosan viselte magát Kukli uram ezéltt tíz évvel. 34. Préd. Kukliné asszony keservesen panaszkodik, hogy Kukli uram visszaélt neje bizalmával. 35. Préd. Kukliné asszony megtudta, hogy Kukli uram a Tisza szabályozási tirsulata beállott. 36. Préd. Kukliné asszony gyanítván, hogy Kukli uram végre-nedet készített, „csak mint felesége” ohajta tudni, hogy út illetőleg miképp rendelkezett. 37. Préd. Kukliné asszony „úgy hallotta, hogy Kukli uram biliárdozása adta magát”. Utolsó Prédikáció. Kukliné asszony meghalt; a vékony cipők tragédiája. Utóirat.

(48)

A T. SZÜLEKHEZ.

(3-3)

Mintán az általam feltalált s a t. közönség használatára világ elé bocsátott biztos hasztásu **Gilisza-csokoládé** a t. szülék által szeretett gyermekök részükre sikeresen törjént használatáról naponta s úgyszólván pillanatankint örömmre közönnő nyilatkozatokat vagyok szerencsés venni:

Ennek következtében hazafui kötelességem ösmerem addig is, a mig azoknak többjeit felmutatnám az alábbi pár sorokat a t. közönség és tisztelt szülék figyelmébe ajánlani.

Akna-Sugatak. (Mármaros) januar 11. 1863. Tisztelt ügytárs ur! Mintán meggyőződtem, hogy egy év alatt általam alapított gyógyszerármban eladás folytán országos hírvé vált **GILISZA-CSOKOLÁDÉ**-jät kitünő siker koronázza; sőt több családfo nyilvánítása szerint ön ezen felledezéséért méltán aranyéremépnézt érdemelve, ez oknálfova minden előítéletől menten, elhatározám azt folytonosan tartani, és pedig nem második, hanem első kézből. Ez okból fölkérem önt, legyen szives nekem mielőbbi visszafizetés terhe a'att 30 darabot küldeni, mintán az árt, melylyel ön bizományba adja, még nem tudom; kérem az árjegyzeket is hozzá csatolni, ki egyébiránt megkülönböztetett tisztelettel lévén, maradok igaz hönli társa. **Ösváth Pál**, s. k. gyógyszerész.

Ökörmész, jan. 31. 1863. Tekintetes gyógyszerész ur! Van szerencsém ismét azon hathatós Gilisza-szerért az ugynevezett Gilisza-csokoládéért, szives kércsem mellett járulni, lenne szives gyermekeim részére 1 osztr. forintért küldeni. — Különböben addig is mig itt ez élet pályán, azon ezer meg ezer apák és anyák, kik közzé én is forrón ohajtván magam lktatni, örömetlany szemekkel mind untalan tkt. gyógyszerész ur és családja iránt szívből eredő fohászainkat az egék Urához emeljük, kérvén öt, hogy azon számtalanok jötevénységeit tkt. urat családijával egyetemben, e földön is a maga legszentebb mindenható jobbajával áldja, boldogítsa s jutalmazza meg, szívből ohajta ezt különben is mindenkor öszinte tisztelője

Szabó János, ökörmézei helyettes lelkes.

Póder, febr. 1. 1863. Tekintetes ur! Birodalom szerte általános érdeket, figyelmet és tagadhatatlan sikere következtében méltányos előismerést kivívott „Gilisza-csokoládéja” valódi áldás, mind a szülék, mind és legkülönböbben azon veszélyes körben szenvedő gyermekekre nézve, mely egyszerűsége és hasznának erős, ép, egészséges testü, s ezáltal szellemi fiak felnevelésében hozza meg áldásos jötkönyságot. — Ezekben dícsőiti meg kegyedet, minden szerető szülék előtt és általában tálmánya közhasznúságát valóban felfogni tud minden jobb lelkek előtt — közjót előmozdító tálmánya. — E tálmányának örvendő szülék közt én is egyik vagyok, ki tiszteletteljesen elismerő nyilatkozatomat, mint a közhasznú által méltánylástól, font koszorújához, egyik szerény virágzatát küldöm e pár sorokban kegyednek, azon kércsemmel: legyen szives számomra ne-veim alatt Szepsi úti posta, hova hamarabb 12 darab „Gilisza-csokoládé” megküldeni; árrát 2 ujforint ezen levelemben megtalálván. — Tiszteletem és ismét szives kércsem mellett maradván kegyednek tisztelője:

Bojtár Sámuel, p. d. ref. lelkes.

Mint nálam, ugy a következő bizományos uraknál is e edeti minőségben kapható az általam készített Gilisza-csokoládé:

Kolozsvárt, Schütz Károlynál. Aranyos Maróton: Tordai J. gysz. Brassóban: Fabik és Jekelius gyógyszer. Boitza: Bárdosy Györgynél. Déván: Buchler A. Dézsen: Krémer S. Erőbet-városon: Szenkovits Z. és L. Fogarason: Danffy J. gyógyszer. és Masztig M. Gyergyó Sz. Miklóson: Fröhlich Ede gy. Hátszeg: Mátéfy Béla gy. Károlyváron: Benich József. K. Fejérvárt: Sándor Rudolf és Fischer E. gyógyszerészek. M. Vársárhelyt: Burdats Alajos gyogy. Medgyesen: Vándor Ferencz. Nagy-Enyeden: Bisztritsány Nándor. Sz. Udvarhelyt: Betzási Manó. Szilágy Somlyón: Végh Mihály, Ruszka és társa. Szebenben: Zöhrer Ferencz. Sepsz-Sz. Györgyön: Vitályos B.; Ötves Pál gyógyszer. Szászsebesen: Weiszórtl Adolf. Seges-várt: Misselbacher fia és Teutsch. Tasnádon: Szongott Jakab. Vajda-Hunyadon: Acker Frigyes gyógyszer. Zilahon: Inzom Lajos. Szerdahelyt (Reismarkt): Schimmert Frid. gyógyszerész uraknál.

1 darab 20 kr.

KRÖCZER ÁGOSTON, s. k. Gyógyszerész Tokajban.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyön kapható:

Az 1863-ik évi január hó 1-jén életbe lépett **ÚJ BÉLYEG s ILLETÉK SZABÁLYOK**,

8-ad rében 50 kr. 4-ed rében 20 kr. egész iv egy oldalán táblákban 8 és 10 kr.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázata, számos gyakorlati példakkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővíve.

Mindenneműek felvilágosítására szerkesztette Fináli Henrik Lajos, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. ára 70 k.

UTI RAJZOK

Irta ZOMBORI GEDŐ.

I-ső kötet: Magyarország, Austria, Morva és Csehország, Németország, Holland, Belgaföld, Angolország.

II-ik kötet: Franciaország, Schweitz, Savoya és schweitz határhegyek, Olaszország, Krajna, Karantán és Steierország.

A két kötet ára 2 frt.

Nyomatott az ev. ref. fűtads betűvel. (Bel-farkasutca 74 sz.)